

L. B. Vokietijos Krašto Valdybos

INFORMACIJOS

P. L. B. VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

INFORMACIJOS

HANNOVER-KLEEFELD, HEGELSTRASSE 6 – TELEFON 51954

1951-53

- 1. Įsakymas Nr. 10234
- 2. Įsakymas Nr. 10235
- 3. P. L. B. Vokietijos Krašto Valdybos
- 4. Buvimo vieta
- 5. ...
- 6. ...
- 7. ...
- 8. ...
- 9. ...
- 10. ...

P. L. B. Vokietijos Krašto Valdybos

I N F O R M A C I J O S

Nr. 1

1951 m. balandžio mėn. 1 d.

ŽODIS REDAKCIJOMS.

Iš įvairių lietuviškų laikraščių redakcijų teko girdėti nusiskundimų, kad jos stokojančios informacijų apie lietuvių tremtinių gyvenimą Vokietijoje.

Tai spragai užpildyti PLB Vokietijos Krašto Valdyba nutarė leisti ir siuntinėti redakcijoms mėnesinį biuletenį, kurio pirmąjį numerį čia Tamstoms ir patiekiamo.

Salia informacijų apie mūsų bendruomenę biuletenyje bus trumpai paliečiama ir kita tautų tremtinių Vokietijoje veikla.

Dėsime ir mus pasiekiančias žinias apie padėtį okupuotoje Tėvynėje.

Leidėjai.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ VARGO MOKYKLŲ IŠLAIKYMOI GAUTŲJŲ LĖŠŲ

SUNAUDOJIMO APYSKAITA už 1950/51 mokslo metus.
/ nuo 1950.3.1 ligi 1951.4.1./

/Redakcijos prašomos neatsisakyti šią apyskaitą paskelbti, nes Krašto Valdyba laiko savo pareiga duoti aukotojams atskaitomybę už surinktų lėšų panaudojimą. Drauge prašoma įdėti savo krašto aukotojų sąrašą su Krašto Valdybos padėka. Red./

P a j a m o s

1. Pašalpa iš VLIKO		viso DM.	4.500,00
2. Pašalpa iš Britų z. BALFO: maisto produktais ir drabužiais 1703 lbs už	" "	" "	2.993,00
3. PLB Vokietijos Krašto V-bos įnašas	" "	" "	4.832,00
4. Surinkta Vokietijoje:			
g. pinigais	DM.	2.585,64	
maisto produktų, drabužių ir baldų už	" "	12.416,00	" "
5. Gauta iš JAV:			
g. pinigais	Dol.	967,35	
maisto produktų ir drabužių už	DM.	834,80	" "
6. Gauta iš J. Britanijos:			
g. pinigais	L.	22.13,00	
maisto produktų ir drabužių už	DM.	834,00	" "
			1.190,00

- 2 -

7. Gauta iš Australijos:				
g. pinigais	L	32.0.0.	viso DM.	365,61
8. Gauta iš Šveicarijos			" "	31,25
9. Gauta iš Kanados			" "	27,35
			Viso aukų DM.	34.245,13
G. pinigais gauta	DM.	17.157,33		
Maisto produktais	"	12.324,30		
Drabužiais	"	3.751,00		
Baldais ir t. t.	"	1.002,00		

- Fastabos.
1. Turime žinių, kad surinkta ir išsiusta aukų iš JAV BALŲo, įvairių organizacijų ir asmenų, iš Kanados, Didžiosios Britanijos ir Australijos, bet jų Krašto Valdyba dar nėra gavusi. Tas sumas įtrauksime į sekančio ketvirčio apyskaitą.
 2. Atskaitomybei suvienodinti suaukuoti maisto produktai, drabužiai ir apyvokos daiktai įvertinti pinigais dabartinėmis Vokietijos rinkos kainomis.
 3. Apyskaitos ateityje bus skelbiamos kas trys mėnesiai.

I š l a i d o s

A. Vasario 16 gimnazijai Diephölze:

a/ mokytojų algoms			viso DM	1.300,00
b/ mokinių maitinimui, priežiūrai, kurui, kelionėms į namus ir kitiems įvairiems mokinių išlaikymo reikalams, įskaitant ir bendrabučio priežiūros personalo atlyginimus			" "	22.392,03
c/ išdalyti mokiniams drabužiai			" "	3.751,00
d/ suaukotas inventorių /siuvamos mašinos, lovos, spintos, stalai, kėdės, krosnelės/			" "	1.002,00
e/ gimnazijos ir bendrabučio patalpų remontui ir sutvarkymui			" "	315,90
f/ trūkstantam inventoriui pirkti			" "	597,50
			Viso gimnazijai	DM 29.958,43

B. Kitoms vargo mokykloms:

a/ pašalpos algų negaunantiems mokytojams			viso DM	1.647,35
b/ išdalyta rašomosios medžiagos			" "	1.432,00
c/ išdalyta vadovėlių			" "	250,00
			Viso vargo m-loms	DM 3.329,35
			Viso A ir B	" 33.333,23
			Saldo 5l.4.l.	" 306,90
			Balansas	DM 34.245,13

Vasario 16 gimnazijos ir vango mokyklų rėmėjaiJ. A. V.

Piniginių aukų atsiuntė:

1. V. Velžis, Baltimore	Dol.	46,00
2. A. Matioska, Dorchester, Mass	"	25,00
3. A. Krapavičius, Pittsburg, Pa	"	2,00
4. Fr. Fauliukonis, Worcester, Mass	"	260,00
5. I. Stungevičius, Chicago, Ill.	"	5,00
6. J. Anokius, Boston, Mass	"	50,00
7. J. Pudvalis, Detroit, Mich.	"	177,90
8. Lietuviu Draugija, Mass	"	100,00
9. A. Kudukis, /adresas nenurodytas/	"	100,00
10. F. Balčius, Philadelphia, Pa	"	75,00
11. S. Laniauskas, Cleveland, Ohio	"	126,45

Siuntinėlių su maistu ar drabužiais atsiuntė:

1. E. Baltrušaitienė, Glendale, Calif.	siunt.	2
2. John. Vaichys, New York, N.Y.	"	1
3. Dobšys, Los Angeles, Calif.	"	2
4. Frank Gudas, Chicago, Ill.	"	1
5. Fr. Gustas, Easthampton, Mass	"	1
6. St. Casimirs Church Choir, Providence	"	2
7. J. Smailys, Omaha, Nebraska	"	6
8. F. Bičiūnas, Chicago, Ill.	"	2
9. Kun. F. Bartkus, Dallas 5, Texas	"	1
10. N. Rauchienė, Hartford, Conn	"	1

Rėmėjai Didžiojoje Britanijoje:

Per D. B. L. S. Centro Valdybą gauta pinigais L 22.13.0.

Siuntinius su maistu ar drabužiais atsiuntė:

1. Nežinomas siuntėjas iš Bellshill	siunt.	1
2. Nežinomas siuntėjas iš Manchester	"	1
3. O. Kairiūkštienė, Alsager	"	3
4. R. Sinienė, Alsager	"	1
5. J. Gudaitis, Glasgow, Scotland	"	1
6. P. virblis, Cambridge	"	1
7. B. Jacevičienė ir kitos, Alsager	"	1
8. Dikaitis /su kitais/, Alsager	"	1
9. F. Firavičius, Leicester	"	5

Be to. pinigais atsiuntė:

1. F. Vaštokas	Dol.	1,00
	ir L	0.10.0

Rėmėjai Kanadoje:

1. A. Dragašius, Toronte	Dol.	7,00

Rėmėjai Šveicarijoje:

1. Dr. jur. A. Gerutis /ir rėmėjai/	DM.	25,00
2. Kun. Dr. Navickas	"	6,25

Rėmėjai Vokietijoje:

Vokietijoje gyvenančių rėmėjų sąrašai skelbiami kiekvieną mėnesį "TREMTYJE". Lig šiol nepaskelbtos stovyklos, kurios surinko ir paaukojo gimnazijai baldų ir antklodžių, knygų bei kitokių daiktų:

1. Diepholz stovykla,
2. Augustdorf " "
3. Wehnen " "
4. Schweinfurt " ir
5. Darmstadt " /Griesheim sargybos kuopa/

Visiems aukojusiems FLB Vokietijos Krašto Valdyba širdingai dėkoja.

/pas/Dr. A. Falaitis
Vasario 16 Gimnazijos
Direktorius

/pas/Pr. Karalius
Švietimo Inspektorius

/pas/Pr. Zundė
Vokietijos Krašto Valdybos
Pirmininkas
ir BALF Įgaliotinis Britų
Zonai

Bad Salzflen, 1951 m. kovo mėn. 31 d.

LIETUVIŲ TREMTINIŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGOS VOKIETIJOJE.
1. 4. 1951

I. VASARIO 16 GIMNAZIJA Diepholze.

Tai yra vienintelė lietuvių gimnazija Vokietijoje.

Šiuo metu joje mokosi arti 100 mokinių ir dirba 11 mokytojų. Mokinių ir mokytojų skaičius netrukus žymiai padidės. Daugiau gimnazijų išlaikyti nepajėgtume dėl lėšų ir dėl kvalifikuotų mokytojų stokos. Mintis išlaikyti daugiau gimnazijų šio laiko sąlygose nebūtų įgyvendinama ir dėl kitų sumetimų. Vokiečių švietimo vadovybė nesutinka pripažinti teisių tokioms mokykloms, kuriose dirbtų nekvalifikuoti mokytojai. O laikyti mažas gimnazijas be gerų mokytojų ir be teisių nebūtų prasmės. Todėl ir dedamos pastangos išlaikyti bent vienai, bet tvirtai gimnazijai, kurioje dirbtų geri mokytojai, mokytusi galimai didesnis skaičius mokinių ir būtų pakankamas kiekis reikalingų mokslo priemonių. Vienu žodžiu, turime išlaikyti tokią gimnaziją, kuri savo lygiu neatsiliktų nuo šios rūšies mokslo įstaigų Vokietijoje.

Iš šio nusistatymo išplaukė kitas uždavinys: kaip suburti mokinius, kurie gyvena išsklaidyti bent 160 vietų ir dauguma / pav., klaidėdėčiai / gyvena privačiai. Tam tikslui buvo įsteigtas mokiniams bendrabutis. Neturėdami mokinių bendrabučio, negalėtume laikyti ir gimnazijos. Kadangi mokinių tėvai nėra pajėgūs prisidėti mokesčiais prie savo vaikų išlaikymo bendrabutyje - reikėjo ieškoti paramos iš kitur. Tokiu būdu Vasario 16 gimnazijos biudžetas taip ir išsiputė. Vieno mokinio išlaikymui ir priežiūrai išleidžiama per mėnesį apie 60 DM. Taigi mokinių išlaikymas bendrabutyje yra kartu ir šalpos darbas, per kurį sudaromos sąlygos mūsų rinktinei jaunuomenei augti ir šviestis savo mokykloje.

Suburimas galimai didesniais skaičiais lietuviškos jaunuomenės, sutelkimas geriausių Vokietijoje gyvenančių lietuvių intelektualinių pajėgų, sudarymas galimai geresnių darbo ir mokslo sąlygų vienoje vietoje / vistiek kur tai būtų, ar Diepholze ar kitoje kurioje Vokietijos vietoje / ir yra uždavinys, kuriam, rodos, neturėtume galėtis nei darbo nei aukų.

II. Vokiečių valdžios remiamos pradžios mokyklos

1. Wehnen prie Oldenburgo - 3 metų pr. mokykla su 90 mokinių ir 3 mokytojais.
2. Diepholze - 4 metų pradžios mokykla su 35 mokiniais ir 2 mokytojais.
3. Augustdorfe prie Detmoldo - 4 metų pradžios mokykla su 20 mokinių ir 1 mokytoju.

Šioms mokykloms parama teiktina vadovėliais, rašomąja medžiaga ir, jeigu įmanoma, pinigais mokinių sušelpimui papildomu maistu. Mokytojams algas moka vokiečių įstaigos.

Pastaba: ligi 1.4.51 veikusi progimnazija Wehnene, nebe-gaunant jai vokiečių paramos, uždaroma. Mokiniai persikels į Diepholzo gimnaziją / 70 km nuo Wehnen/.

III. Bendruomenės išlaikomos vargo mokyklos

Ten, kur vokiečių vietos vyriausybės nesutinka mūsų tau-tinių mokyklų remti, steigiame savąias vargo mokyklėles.

Šiuo metu veikia:

1. 4 metų pr. mokykla Memmingene su 40 mokinių ir 2 mokytojais
2. 4 metų pr. mokykla Münchene su 20 mokinių ir 1 mokytoju.
3. Vargo mokykla Lübecke su 40 mokinių ir 2 mokytojais
4. Vargo mokykla Neustedt/Holst. su 75 mok. ir 3 mokytojais.
5. Vargo mokykla Spakenberge su 30 mok. ir 1 mokytoju.

Eilė vargo mokyklų paskutiniu metu laikinai nutraukė darbą dėl stovyklų kilnojimo ar bendruomenių išardymo / pav., Traunsteine, Ulme / arba dėl mokytojų emigracijos. Bus ta-čiau stengiamasi tas mokyklas naujose vietose vėl atgaivinti, o išemigravusių mokytojų vieton kitus surasti.

T R U M P A I.

- Vasario 16 -tos proga Tautos Fondui Vokietijos lietuviai suau-kojo virš 4.000,-DM. Į vaju buvo aktyviai įsijungę ir privačia gyvenantieji klaipėdiečiai. Vienos klaipėdiečių apylinkės se-niūnas rašo:
"Galėjau dešimt markių surinkti. Kiti nariai - visai biednos našlės - visai negalėjo duoti. Prašau menką dovanėlę priimti. Mes ją mielai duodame. Rasi ir mūsų "trupinėlis" su Pono Dievo pagalba pagelbės kartą mūsų brangią Tėvynę iš žvėries nasrų išvalnyti".
- Vasario 16 - tos Lietuvos Gimnazijos oficialų atidarymą š. m. vasario mėn. 16 d., filmavo vokiečių-amerikiečių filmų bendro-vė "Welt im Film". Filma bus rodoma vokiečių kino teatruose. Tikimasi gauti tos filmos kopiją ir pademonstruoti didesnėse lietuvių kolonijose užjūriuose.
- Vokietijos Krašto Valdyba įsteigė knygų leidyklą. Šiomis dieno mis baigiama spausdinti Mark Twain'o "PRINCAS ir ELGETA". Kny-ga iliustruota, gražiai įrišta. Flatintojai knygą gali užsisa-kyti VK Valdyboje. Ateityje numatoma leisti eilę lietuvių auto-rių kūrinių ir vertimų.

- Sielcavados Tvarkytojo, tėvo Bernatonio rūpesčiu buvo gautas prie Frankfurto sklypas lietuviškoms sodyboms statyti. Buvo pradėti ir paruošiamieji darbai - išplanavimai ir pan.
- Šiomis dienomis pranešta, kad sklypas rekvizuotas kariuomenės reikalams. Dedama pastangų rasti naują vietą statyboms.
- BAIFFas, LRK ir PLB Vokietijos Krašto Valdyba paruošė bendrą memorandumą, kad lietuviams repatrijantams būtų pripažintos DP teisės. Memorandumas bus išsiuntinėtas I. R. O. Generalinės Tarybos atskirų kraštų atstovams.

ŽINIOS IŠ STOVYKLŲ.

Retas svečias Hamburge.

Lietuvių stovykloje Hamburge - Zoo vieši labai įdomus ir retas svečias - "Pasaulio klajūnas" - Stasys Urmanas. Iškankintas 3 metus Butyrkuose ir 2 metus Sibire, jis laimingai paspruko ir po 8 mėnesių nuotykingos kelionės 1947 metais atbėgo į Švediją ir į Francūziją. Čia buvo vienas smarkiausių liudininkų Kravčenkos procese prieš komunistus, nes pripasakojo daug dalykų iš Rusijos vergų gyvenimo.

Iš Francūzijos išėjęs keliauti po pasaulį pėsčias. Jau nužygiavo virš 2300 km., kelio ir aplankė visas vakaru Europos šalis, net Jugoslavijoje buvęs. Keliauja skauto uniformoje/jūrų skautas/. Visur sukelia daug susidomėjimo. Jo didžiausias pundas kelionių dienoraščių su žymių asmenų parašais ir antspaudomis ir laikraščių iškarpos paliudija, kad tos kelionės tikrai įvykdytos. Buvęs pas Švedijos karalių, pas Churchillį, pas De Gaule, net Ali Khan su Rita Hayworth aplankęs. Pomoje buvęs peimtas Popiežiaus audiencijoje ir labai sudomines šavo pasakojimais Popiežių apie Lietuvą, Rusiją ir visas apkeliautas šalis.

Keliauninkas moka ir žino visas Europos kalbas. Yra labai drąsus ir ryžtingas. Kaip bematant klausytojus uždega ir sudomina. Visoje Europos spaudoje rašoma ir paveikslai dedami apie šį lietuvišką keliauninką. Visur pažymima, kad tai lietuvis, pasprukęs iš Rusijos kacetų.

Tolimesnis St. Urmano kelionių planas: Australija, JAV valstybės. Pietu Amerika, Afrika, Indija su galinguoju Everestu, kurį pasiryžęs nugalėti...

Keliauja visur be kliūčių. Konsulai ir vizu davimo įstaigos mielai su "good look" dėda antspaudus ir vizas į jo albumus, ir su tekiomis vizomis keliauja visur be kliūčių. Į Australiją vyks balandžio mėnesio antroje pusėje. Kelionė nekainuosianti.

Malonu pažymėti, kad St. Urmanas apsiėmė, kol bus Europoje. Pakūti mūsų vargo mokyklos mokytoju Hamburge. Tai prisiklausys įdomybiu tie laimingi mokiniukai.

Mūsų stovyklos arčiausiai geležinės uždangos.

Tai Luebecke esančios Meesen ir Artillerie stovyklos ir Neustadt-Holstein stovykla. Čia gyvena dar apie 600 lietuvių. Geležinė uždanga nuo čia 3-6 km. Taigi, tikrai galima sakyti, kad jie gyvena prie ugniakalnio kraterio... Keista, bet, pasikalbėjus su žmonėmis, susidaro įspūdis, kad jie mažiau bijo karo, net negu prie Rheino gyvenantieji. Tai apsirantama su būkle... Jų padėtis kai kuriais atžvilgiais net geresnė, negu kitų, nes gali gyventi

gerose kareivinėse /tų kareivinių niekas kitas nenori imti./

Jaunoji karta priversta lankyti vokiškąsias mokyklas. Lietuvių bendruomenė organizuoja ir remia pastangas tose stovyklose laikyti lietuvių vargo mokyklėles, kuriose mokoma lietuviški dalykai.

Schweinfurt.

Schweinfurt'as tai pajegiausia lietuvių stovykla amerikiečių zonoje. Dauguma tarnauja ten pat esančioje pereinamoje stovykloje. Pereinamosios stovyklos vadovas taip pat lietuvis ponas Pauchas. Jis taipogi labai energingai darbuojasi vietos bendruomenės komiteje. Vasario 16-tos proga šveinfurtiškiai surinko Tautos Fondui 630,- DM aukų ir iš visų kitų apylinkių buvo su tąja suma pirmoje vietoje. Buvęs ryšininkas prie Schweinfurt'o I.R.O. emigracinės įstaigos ponas M. Lipčius šiomis dienomis išvyko į Kolumbiją.

PABEGĖS IŠ SOVIETINĖS LIETUVOS TAUTIETIS PASAKOJA. ✓

Iki 1944 m. gyvenau Lietuvoje, Marijampolės apskr. 1944 m. rugsėjo mėnesį mane mobilizavo į Taudonąją Armiją. Visus mobilizuotuosius iš mūsų apskrities surinko į Marijampolę. Iš ten sekančią dieną išvežė į Kauną.

Kaune praleidome tik vieną naktį. Nakvojome kokiam tai dideliame name netoli Jgulos bažnyčios. Iš Kauno per Vilnių, kur tik trumpai buvome sustoję, nugabeno į Jarcovą. Mūsų buvo visas traukinys, apie 30 vagonų, vien lietuvių. Mobilizuojant mus žadėjo, kad būsime palikti Lietuvoje. Podėl už Vilniaus, kai vyrai suprato, kad juos veža į Rusiją, daugelis bandė šokti iš vagonu ir bėgti.

Jarcove mus patalpino mūsų pačių išsikastuose bunkeriuose, miške. Aprengė rusiškomis uniformomis. Mūsų dalinys skaitėsi atsargos pulku. Viso mūsų buvo apie 600 vyrų, visi lietuviai. Karininkai, su kelichemis išimtimis, buvo rusai. Stovyklą saugojo rusų sargybiniai. Jarcove išbuvome apie du mėnesius ir visą tą laiką nešiojom iš greitimai esančių sandėlių į stotį, kuri buvo apie 7 km nuo mūsų stovyklos, presuoto šieno gabalus.

Iš Jarcovo mus gražino į Lietuvą prie Švenčionių, kur išdavė mums ginklus ir prasidėjo mūsų apmokymas, kuris tęsėsi du mėnesius. Karininkai taip pat buvo rusai, tarp jų keli 1941 m. į Rusiją pabėgę lietuviai.

Siek tiek mus apmokė, rusai perkėlė mūsų dalinį į Katilovo kaimą, Lenkijoje. Katilovo kaimas yra netoli Lietuvos sienos ir iš ten trys mano draugai bandė pabėgti į Lietuvą. Juos visus rusai sugavo, du sušaudė, trečias buvo atiduotas drausmės kuopon. Mes buvome toliau apmokomi. Dėl kilusios šiltinės epidemijos buvome kurį laiką laikomi karantinoje.

1945 m. vasario mėn. buvome išvežti į frontą prie Frankfurto/O. Ten mus po kelis vyrus išskirstė po rusų dalinius. Aš patekau į vieną pėstininkų pulką. Už savaitės prasidėjo didysis puolimas per Oderio upę. Mane sužeidė, ir mėnesį išgulėjau ligoninėje. Kai išėjau iš ligoninės, mane paskyrė prie sovietų komendantūros Berlyne. Drauge buvo dar keli lietuviai.

Berlyne mūsų užduotis buvo eiti sargybą prie štabo, stebėti ar nesibūriuoja miesto gyventojai, palaikyti mieste tvarką it t. Kartą, stovėdamas sargyboje, girdėjau pro šalį žygiuojantį kareivių būrį lie-

tuviškai dainuojant, tačiau tą lietuvių vėliau nesusiėjau.

Kadangi aš sergu chroniška širdies liga, po didelių vargu man pavyko išsiryptinti iš gydytojo pažymėjimą, kad aš aktyviai tarnybai netinku. Tuo pagrindu mane iš kariuomenės paleido ir 1945 m. gruodžio mėn. per Frankfurt/O ir per Koenigsberg grįžau Lietuvon, į savo gimtinę Marijampolės apskrityje.

Tėviškėje netrukus suėjau į sąlytį su partizanais. Tas įvyko sekančiu būdu. Trumpai prieš man grįžtant vietos partizanai buvo sulikvidavę mūsų kaimo seniūną Pilvūną, kuris buvo didelis komunistas. Tuomet partizanai pasiūlė leisti išrenkamam į seniūnus mano draugui Šakelei, kuris sykiu su manim tarnavo Raudonojoje Armijoje. Jo kandidatūra komunistams buvo priimtina, nes Šakelės tėvas buvo vokiečių kaip komunistas sušaudytas, nors pats Šakelė buvo didelis lietuvis patrijotas ir talkininkavo partizanams. Taigi, jis buvo paskirtas seniūnu. Jis ir pasiūlė man talkininkauti partizanams.

Aš buvau paskirtas partizanų ryšininku. Man nepažįstama mergaitė atnešdavo laiks nuo laiko laišku ir siuntinėlių, kuriuos aš turėjau išnešioti į tris vietas: mūsų apylinkės partizanų ūkie skyriaus viršininkui Vyčiui ir Žalgirio rinktinės 4 ir 2 kuopų vadams.

Karts nuo karto partizanai atsilankydavo pas mane į namus, tačiau didesnių suėjimų nebūdavo. Tėvai paremdavo partizanams maistu. Seniūnas Šakelė reguliariai rinkdavo iš ūkininkų partizanams maisto, šilto drabužių ir kitų reikmenų. Ūkininkai mielai aukodavo.

Partizanai buvo susiorganizavę ir veikė nedidelėmis grupėmis. Jų tarpe buvo nemaža karininkų. Susidūrimų su rusų kariuomene ar didesniais policijos daliniais vengdavo. Jų pagrindinis tikslas buvo kovoti prieš Lietuvos sukomunistinimą. Tačiau pasitaikydavo ir ginkluotų susirėmimų. 1947 metų kovo mėn. partizanai, nuvykę į vienamė dvare prie Liudvinavo įrengtą kolchozą, pasiėmė daug maisto. Tuomet padvada su maistu nuvažiavo į miškus, gi partizanai įsitaisė už dvaro esančioje kalvėje ir pasiuntė vieną žmogų į Liudvinavą pranešti NKVDistui Žemaičiui, kuris žiauriai engė visus apylinkės lietuvius, kad partizanai esą kolchoze. Istrebiteliams su Žemaičiu važiuojant partizanų gaudyti į dvarą, pasislėpusių kalvėje partizanų jie visi buvo iššaudyti. Žuvo ir vienas partizanas, Juozas X. Kadangi jo kūno partizanai nebespėjo pasiimti, jis buvo vėliau istrebitelių išmestas Liudvinavę ant gatvės.

Girdėjau apie kitą partizanų susidūrimą su istrebiteliais prie Gižu. Ten buvo apsupti 9 partizanai, jų tarpe keletas karininkų.

Vietos komunisteliai partizanų buvo labai įbauginti. Perdaug aktyvūs komunistų veikėjai būdavo likviduojami. 1946 m. Bartininkų valsčiuje buvo nušautas kolchozo vedėjas, raštininkas ir berods vietos viršaitis, dideli komunistų šalininkai. Būdavo ir daugiau panašių atsitikimų.

Į kalėjimą pakliuvusius savo bendradarbius partizanai šelpdavo maistu. Taipogi remdavo ir vargan pakliuvusius žuvusių partizanų šeimos narius.

Man teko taip pat matyti ir skaityti partizanų leidžiamą šapirografuotą laikraštėlį "Laisvės žvalgas".

Lietuvoje plačiai paplitusios partizanų dainos. Jų visų ištisai ne-

prisimenu; žinau tik kai kurias ištraukas:

Neverkit sesės savo brolių,
Nors jų akis mirtis palies;
Ir neparneš jie jums karoliu
Iš šaltos Sibiro šalies.

Iš tos šalies, kur vysta gėlės,
Kur dreba žemė alkana,
Kur ašarų prigėrę slėniai,
Negrišiu, brangi mamyte, ne.

Negrišiu, brangi mamyte,
Bet mūs tėvynė bus laisva...

Ar kaltas aš, kad pamylėjau
Lankas ir slėnius Lietuvos,
Kad man patinka pietų vėjai
Karpytuos lapuose klevuos

Už ką, už ką man tie retežiai,
Už ką ant durų užraktai...

Išniekintas sodžiud gimtinis,
Sibiran tėvai išvežti,
O man tik šautuvas-brolis palikęs,
Ateitis Laisvoj Lietuvoj...

Oi, lėk lėk, sakalėli,
Į mano gimtuosius namus,
Pasakyk tėveliui ir motinėlei,
Kad nebegriš daugiau sūnus.

Labai aktyviai partizanai pasireiškė agituodami sabotuoti rinkimus į Aukščiausiąją SSSR Tarybą. Buvo platinami ir viešai iškliaujojami atsišaukimai, kaip pav., "Lietuvi, geriau sau dešinę nusi-kirsk, negu už išgamą balsuok". Apie 70% apylinkės gyventojų balsuoti nėjo. Balsavimo komisijos važinėjo po kaimus. Žmonės visaip slapstėsi ir išsisukinėdavo. Komisijai atvažiavus pas mano močiutę Mare, apie 30 metų amžiaus, ir raginant ją balsuoti, ji atsakė: "Vaikeli, jau aš balsuosiu geriau kapinėse..." ir nebalsavo.

1947 m. seniūnas Sakalė, aš ir dar keli vyrai už bendradarbiavimą su partizanais buvome NKVD suimti. Nors jokių įpatinųjų įrodymų NKVD prieš mane neturėjo, aš buvau nuteistas dešimčiai metų pri-verčiamaųjų darbų ir nugabentas į koncentracijos stovyklą netoli Murmansko. Rugsėjo mėn. man su dar vienu lietuvių pasisekė iš ten pabėgti. Bendrakeleivis pakeliui žuvo. Man po didelių vargų pavyko 1950 m. pradžioje pasiekti vakarų Vokietiją.

TARYBINĖS SPAUDOS PUSLAPIUOSE.

1. Mirė Lietuvos Finansų Ministerio pavadojojas:

1951 m. sasio 10 d. po sunkios ligos mirė ištikimas bolševikų partijos sūnus, ... štas tarybinės Tėvynės patriotas, Lietuvos SSR Finansų ministerio pavadojojas Vasilijus Kuznecovas.

V. Kuznecovas gimė 1903 m. Totorijos ATSR. valstiečio šeimoje.

Sauges nepilna vidurinę mokyklą ir pedagoginius kursus 1919 m. 15 metų jaunuolis pradėjo dirbti pradinės mokyklos mokytoju. 1920 m. drg. Kuznecovas dirba finansų organuose. Iš pradžių fi-nansų inspektorius, vyresniojo inspektorius pareigose. O pra-dedant nuo 1936 metų - vadovaujančiame darbe: Valstybės pajamų

valdybos viršininku, Karagandos srities finansų skyriaus vedėju ir Kazachijos TSR Finansų liaudies komisaro pavaduotoju. 1940 m. gruodžio mėn. V. Kuznecovas įstojo į VKP/b/ narius ir visą savo gyvenimą pašvenčia Lenino-Stalino partijos reikalui.

1945 metais Vasilijus Kuznecovas buvo išrinktas Aktiubinsko miesto Darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininku.

1947-1949 m.m. drg. Kuznecovas studijuoja kušuose prie Finansų akademijos Leningrade.

Dirbdamas Lietuvos TSR Finansų ministro pavaduotoju nuo 1949 m. rugpjūčio mėnesio, V. Kuznecovas visą savo energiją ir ilgametį patyrimą atidavė kovai dėl respublikos finansinio darbo sustiprinimo.

Savo praktinę veiklą V. Kuznecovas suderino su aktyviu visuomeniniu darbu: jis ne kartą būdavo išrenkamas į vadovaujančius partinius organus.

Meilė tarybinei Tėvynei, atsidavimas bolševikų partijai ir principiskumas buvo būdingi Vasilijaus Kuznecovo bruožai.

Šviesus Vasilijaus Kuznecovo atminimas ilgai išliks mūsų širdyse.

/F. Balšakovas, A. Bajanovas, A. Bobrovos, F. Bumilis, I. Genys, M. Gedvilas, A. Drobnys, I. Jedinovičius, G. Kaznačejevskis, J. Kalvinis, S. Koroblis, S. Korotkovas, A. Mikutis, S. Movšovičius, M. Naumovas, G. Panfilovas, V. Fospielovas, A. Plakchinas, V. Sierovas, A. Sokolovas, M. Taurinskas, A. Tolstikovas, G. Tratas, S. Filipavičius, D. Fiodorovičius, M. Jukelsonas, N. Janovskis/
"Tiesa". 1951 m. vasario mėn. 13 d.

2. "Po stalino konstitucijos saule knisiasi reakcionieriai."
/Vladas Niunka. Lietuvos KP/b/ CK sekretorius./

/Lietuvos TSR/ Mokslų akademijos mokslinio tyrimo darbas vis glaudžiau siejamas su socialistinės statybos uždaviniais... Akademijos bendradarbiai parašė eilę mokslinių veikalų, demaskuojančių lietuviškų buržuazinių nacionalistų ir reakcinės katalikų dvasininkijos antikomunistinę veiklą.

Vykdydama istorinius VKP/b/nutarimus idealoginio darbo klausimais, partinė organizacija kovoja prieš keliaklupščiavimą buržuazinei vakarų kultūrai, prieš buržuazinį kosmopolitizmą ir nacionalizmą....

Štai kodėl mes ir ateityje turime nenuilstamai dirbti, vystydami darbo žmonių komunistinį auklėjimą, ryžtingai kovoti prieš ideologinius iškrypimus, buržuazinio nacionalizmo pasireiškimą ir kitas kapitalizmo liekanas žmonių sąmonėje.

"Tiesa", 1951.2.13.

3. Neaktyvūs agitatoriai...

Yra rinkiminių apylinkių, kuriose dar silpnai išvystytas agitacinis propagandinis darbas, nesutvarkytos agitacinių punktų patalpos, galutinai nepatikrinti rinkėjų sąrašai ir pan. Šitokie faktai pasitaikė Širvintų, Vievio, Ukmergės ir kai kuriuose kituose Vilniaus bei Klaipėdos sričių rajonuose. Tų rajonų parti-

niai darbuotojai pasidavė nesveikoms nusiramavimo nustaikoms.

Kaip pavyzdį galima nurodyti nemenčinės rajoną. Vos tikslai 50 metrų atstumas skiria partijos rajono komitetą nuo agitacinio punkto patalpų. Atrodo, kad jau bent šį punktą galima gerai patirinti ir sutvarkyti. Bet kaip jis atrodo! Agitacinio punkto darbas apmiręs. Agitatoriai masinio-politinio darbo rinkėjų tarpe beveik nedirba. Pasikalbėjimai su rinkėjais, paskaitos neorganizuojamos, laikraščiai ir žurnalai kolektyviai neskaityti, politinė informacija rinkėjų tarpe neatliekama. Agitacinio punkto patalpos visai nesutvarkytos, jose niekas nebudi. Iki šio čia dar neiškabinti rinkėjų sąrašai. Negalima suprasti ką iki šiol veikė partijos rajono komiteto propagandos ir agitacijos skyrius, kuriam šie klausimai turėtų labiausiai rūpėti. Ar visa tai nerodo, kad LKP/b/Nemenčinės rajono komitetas neatsakingai žiūri į tokį didelę politinę reikšmę turinti klausimą?

Iš "Tiesos" vedgmojo, 1951. 2. 13.

4. ...ir neveiklūs kolchozininkai.

a/ Didinant gyvulių skaičių labiausiai atsilieka Alytaus, Veisiejų, Panemunės, Ukmergės, Švenčionių, Eišiškių ir Salantų rajonų kolūčiai. Šiuose rajonuose neįvykdytas nei vienos gyvulių rūšies išvystymo planas.

Eilėje respublikos kolūkių neišsaugojamas prieauglis ir silpna gyvulių priežiūra. Tokiu atsitikimu būna Mažeikių, Šilutės, Utenos, Vilkampolės, Žiežmarių, Akmenės, Šeduvos, Nemenčinės ir Telšių rajonų kolūkiuose. Šių rajonų vadovai ir žemės ūkio organai nedelsiant turi imtis priemonių gyvulių šerimui ir priežiūrai kolūkiuose pagerinti. Reikia taip pat užkirsti kelią bet kuriems mėginimams iššvaistyti visuomeninius gyvulius vadinamiems vidiniams ūkiniams reikalams.

/V. Fisarevas, Lietuvos TSR ministrų tarybos
pirmininko pavaduotojas/
"Tiesa", 1951. 2. 1.

b/ Tačiau visumoje rajono kolūčiai pavasario sėjai ruošiasi nepatenkinamai. Sėklos supylimo planas rajone įvykdytas tik 42,5%. Ypač lėtai ruošiasi Molotovo vardo, "Spalio", Stalino vardo, "Auroros" ir eilė kitų kolūkių. Šie kolūčiai sėklos supylimo planą vos tik pradėjo. Neorganizuotas supiltos sėklos valymas, netikrinama jos kokybė bei daigumas. Daugelyje kolūkių nevykdomas sėklų suvisuomeninimas iš naujai įstojusių į kolūkius valstiečių.

"Tiesa", 1951. 2. 9.

Blogai ruošiami sėjai irankiai, gyvoji traukiamoji jėga. "Spalio" kolūkyje dar nesuvisuomeninti arkliai, žemės ūkio inventoriai. "Pergalės", "Askindų" ir eilėje kitų kolūkių dar visiškai nepradėtas žemės ūkio inventoriaus remontas. Remontuojant inventorių, beveik nieko nepadeda kolūkiams Paudondvario MTS.

Ten pat.

c/ Remontininkų/Pumpėnų MTS. Red./tarpe nedirbamas joks masinis politinis darbas, neorganizuojamas socialistinis lenktyniavimas, ne

sirūpinama remontininkų buitiniiais reikalais.

Nusišalino nuo pasirengimo sėjai MFS politinio skyriaus darbuotojai MFS komjaunimo organizacija. Nesirūpina MFS darbu pagerinimui ruošiantis pavasario laukų darbams ir Šiaulių srities MFS.

Ten pat.

5. Gyventi tapo geriau, gyventi tapo smagiau.

Mes, Kauno Statybos tresto Nr. 2 darbininkai, gyvename statybos trestui priklausančiame name. L. Tolstojaus gatvėje Nr. 3. Šio namo valdytoju dirba drg. Martinovas, kuris namo gyventojų reikalais visiškai nesirūpina. Dažnai už bet kokio pažymėjimo išdavimą reikalauja kyšio.

Name yra centrinis šildymas, tačiau jis mažai apkūrenamas, ir kambariuose visuomet šalta. Buvo atsitikimų, kada visiškai nebuvo kūrenama, tuo tarpu Statybos trestas kiekvieną mėnesį užskaito po 4 rublius už kv. metrą gyvenamojo ir apšildomojo ploto. Žiemos mėnesiais už 40 kv. metrų gyvenamojo ploto butą tenka sumokėti nemažą pinigų sumą, tačiau butas yra šaltas, nes nekūrenamas centalinis šildymas.

Apie tai signalizavome "Kauno Tiesai", tačiau ligi šiol nečakenčiama padėtis neištaisyta.

Kauno Statybos tresto Nr. 2 vadovybė, taip pat ir vietinis profsąjungos komitetas turi darbininkų buitiniiais reikalais rimčiau susidomėti ir nedelsiant esamus trūkumus ištaisyti.

Grigalavičienė, Stembergas, Plotnikova, Laurinavičienė, Mačiulis Mielevskaja, Lebedeva, Lukauskas, Juškienė, Skinkienė, Lugauskienė, Romanova.

"Tiesa" 1951. 1. 11.

KITŲ TAUTYBIŲ BENDRUCMĖNĖSE.

1949 m. LENKŲ Respublikos egzilinio prezidento aktu buvo įsteigtas lenkų Tautos Fondas.

Tautos Fondo biuletenyje Nr. 2 iš š. m. sausio mėn. rašoma:

-Trumpam laikui praslinkus, priešingai pesimistų nuomonei ir nežiūrint didelių techninių sunkumų, susijusių su plačiu lenkų išsiblaškymu visame pasaulyje, Tautos Fondas išaugo į didžiausią lenkų išeivių organizaciją kaip narių skaičiumi, taip ir teritorialine apimtimi.

Tautos Fondas tarnauja trims pagrindiniams tikslams:

1. Atgauti Lenkijos nepriklausomybę.
2. Atgauti rytines žemes ir apginti Oderio ir Neizės liniją.
3. Ginti Lenkijos valstybės kontinuitetą, kurią reprezentuoja valstybės prezidentas ir jo sudaryta vyriausybė.

Biuletenyje talpinama ir Tautos Fondo apyskaita už 1950 metus. Iki 1950 m. gruodžio mėn. 24 d. gauta pajamų L 13.000.

Pagal Respublikos Tautinės Tarybos nutarimą, Tautos Fondas perduodė Respublikos vyriausybei 1950 m. antrojo pusmečio bėgyje L 3100, kurie panaudojami sekantiems tikslams:

pervesta diplomatinėms atstovybėms Vatikane, Ispanijoje ir Libane	L 1620
politinėms atstovybėms JAV ir Vokietijoje	L 2400
švietimo reikalams Vokietijoje	L 2330
informacijai/spaudai ir radio/	L 1200

Tautos Fondo kontrolė sudaro: Tautos Fondo Vyr. Revizijos Komisija ir atskirų kraštų Revizijos Komisijos bei Vyr. Valstybės Kontrolė.

- 1950.7.10 BUVO sudaryta Lenkų Tremtinių Sąjunga Vokietijoje organizuoti komisija. Komisija sudaro: pirmininkas dr. inž. J. Zawalicz-McVinski, nariai: E. Hemmerling, mgr. J. Knothe, St. Mikiciuk, dr. T. Zgainski. Praktiškai komisija pradėjo veikti tik šiu metų pradžioje. Komisija tikisi iki š.m. birželio mėn. praveisti apylinkių, apygardų ir Centro Komiteto rinkimus.
Mario mokestis - 20 Dpf. mėnesiui.

- 1951.1.1. VISOJE Vokietijoje lenkai turėjo 50 vaikų darželių, 49 pradžios mokyklų ir 3 kursus gimnazistams. Vaikų darželius lankė viso 3981 vaikas, pradžios mokyklą - 2232, o kursus ginazistams - 63. Mokytojų - 165.

/"Nasza Emigracija", 1951.2.17./

- VOKIETIJOJE yra dar apie 28000 ukrainiečių. Dauguma jų susibūrę į Ukrainiečių Emigrantų Sąjungą Vokietijoje, kurios centras yra Augsburgė. Pirmininkas dr. V. Pliušč.

Muenchene veikia Ukrainiečių Laisvasis Universitetas - Universitatis Ucrainensis Liberae Pragensis, tęsdamas Prajos ukrainiečių universiteto darbą ir tradicijas. Studentų - keli šimtai. Veikia teisės su ekonomika ir filosofijos fakultetai. Ten yra Laisvoji Mokslų Akademija, pasišventusi ukrainiečių kalbos, meno ir literatūros ugdymui. Tiems patiems tikslams tarnauja, vakarų Ukrainos tradicijomis, Ševčenko vardo Mokslų Draugija Muenchene, kuri neseniai išleido pirmąją tautotyros enciklopedijos tomą. Tos draugijos skyrius yra New Yorke, o ji pati keliama iš Muencheno į Paryžių.

Politinių organizacijų ir spaudos centras vis dėlto yra Vokietijoje. Skaitlingiausia ir aktyviausia yra tautininkų grupė su labiausiai skaitomu laikraščiu "Ukrainos Savarankiškumas". Socialistai turi mažiau įtakingą, bet beveik tokio pat tiražo laikraštį "Ukrainiečių Vainis". Yra ir monarchistų, siekiančių atgauti kazokų laikų hetmanų instituciją ir turinčių savo laikraštį "Bytas", bet tai politiškai silpniausia grupė. Katalikai turi savo nepartinę organizaciją su laikraščiu "Krikščionių Balsas". Visi tie laikraščiai išeina kelių tūkstančių tiražu ir skaitomi ir užsienyje, kur gabenami didelėmis siuntomis lėktuvais ir tokiu būdu yra aktualūs ir tautiečiams, esantiems Amerikoje ir Kanadoje. Leidžiami ir mokslo, literatūros ir meno žurnalai, pav. Ukraina ir Pasaulis.

Veiklios yra skautų organizacija "Plast" ir jaunimo sąjunga "Sum Yra dar neveikli moterų sąjunga ir vadinamoji Kombatantų Lyga.

- 14 -

tai yra karių sąjunga. Lietuviškąjį BALF'ą atstoja ZUDAK, t.y. United Ukrainian American Relief Committee su būstine Muenchene. Anglų zonoje yra Ukrainian Canadian Relief Fund, Bielefelde. Neturėjusieji savo valstybės, ukrainiečiai neturi nei savo Raudonojo Kražiaus. Jį atstoja Sanitariniai Karitatyvinė Tarnyba, Muenchene.

- ĮVAIRIŲ tautybių tremtinių ir pabėgėlių komitetų atstovų suvažiavime, įvykusiame š.m. kovo mėn. 11 d., Muenchene, buvo perrinkta Tarptautinio Tremtinių Komiteto valdyba. Naująją valdybą sudaro: pirmininkas dr. A. Moor /vengras/, vice-pirmininkai - W. Suchanek - Suchecki /lenkas/, dr. W. Studynskij /ukrainietis/ ir Nazar /turkestanietis/. Sekretorius - dr. Eigel/slovakas/
- 1951.3.3 MUENCHEME įvyko Vidurio ir Rytų Europos, Pabaltės ir Balkanų Laisvosios Spaudos atstovų suvažiavimas. Išrinkta nauja valdyba: pirmininkas St. Moscinski /lenkas/, nariais - V. Dimitrescu /rumunas/, J. Fedak /estas/, dr. Z. Makra /vengras/ ir inž. N. Odincow /rusas/.

Šalia kitų reikalų, nutarta išleisti atsišaukimą į laisvąją pasaulio spaudą.

- o o o -

DAUGELIUI tautiečių išvykus už vandenynų ir pasklidus plačiajame pasaulyje, Lietuvių Kalbos Vadovo platinimo reikalas labai pasunkėjo.

Ši kapitalinį lietuvių kalbos reikalo leidinį daugelis tautiečių norėtų išigyti, tačiau dėl labai reto platintojų tinklo, bei silpnos reklamos to padaryti negali.

Iš kitos pusės leidinys gulėdamas sandėliuose negražina į jį sukrauto leidimo kapitalo ir suvaržo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos Krašto Valdybos rankas tolimesniems planams vykdyti, o tuo pačiu neša ir nemažus nuostolius.

Tai negerovei šalinti PLB Vokietijos Krašto Valdyba kviečia viso laisvo pasaulio lietuviškosios spaudos administracijas ateiti talkon: prašome pasiimti Lietuvių Kalbos Vadovo platinimo darbo, jo reklamavimo savo leidžiamuose laikraščiuose itn.

Laikraščių administracijos, imtusi to darbo, prašomos galimai greičiau tiesioginiai rašyti PLB Vokietijos Krašto Valdybai šiuo adresu.

Lithuanian National Committee
/21a/ Bad Salzufflen, Baumstrasse 17,
Germany/British Zone

Mes siūlome 20% platinimo atlyginimo, jei reklamos išlaidos bus įskaitytos mūsų sąskaiton ir 25% - jei reklama rūpinsis pati administracija.

Lietuvių Kalbos Vadovo 1 egz. parduodamoji kaina 4,5 dol., JAV ir kituose užsieniuose/arba 20,- DM dienos kursu/ ir 30 šilingu sterlingo kraštuose.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba

/21a/Bad Salzuffle,
Baumstrasse 17,
V o k i e t i j a